

R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Emila Franciscyho, v právnej veci žalobcu **J.**, bývajúceho v O., zastúpeného JUDr. C., advokátom so sídlom v Č., proti žalovaným **1/ A.**, bývajúcej v S., zastúpenej JUDr. M., advokátom so sídlom v Č., **2/ B.**, bývajúcemu v S., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6 C 437/1999, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Čadca z 28. júna 2006 č.k. 6 C 437/1999-202 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 12. marca 2007, sp. zn. 23 Co 433/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 12. marca 2007 sp. zn. 23 Co 433/2006 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 28. júna 2006 č.k. 6 C 437/1999-202 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Čadca na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca rozsudkom z 28. júna 2006 č.k. 6 C 437/1999-202 určil, že nehnuteľnosti zapísané v pozemkovej knihe katastrálne územie S. vo vložke X. ako parcela č. X., ktorá je totožná s nehnuteľnosťou zakreslenou na geometrickom pláne č. zákazky X. I. zo dňa 19. júna 2003 ako parcela K. - orná pôda vo výmere 262 m², patrí v 4/6-inách do výlučného vlastníctva J., nar. X., a v 2/6-inách do dedičstva po neb. P., rod. M., zomrelej X. a nehnuteľnosti zapísané v pozemkovej knihe katastrálne územie S. vo vložke X. ako parcela č. X. a parcela č. X., ktoré sú totožné s nehnuteľnosťami vytvorenými geometrickým plánom

č. zákazky X. I. zo dňa 19. júna 2003 vedené ako K. - T. vo výmere 1354 m² a K. - T. vo výmere 666 m², patria v 5/6-inách do vlastníctva J., nar. X., a v 1/6-ine do dedičstva po neb. P., rod. M., zomrelej X.. Žalovaným 1/ a 2/ uložil solidárne nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 27 735 Sk na účet právneho zástupcu žalobcu. Vychádzal zo zistenia, že pokiaľ malo v roku 1956 dôjsť k zámenne nehnuteľností medzi J. a J., nebolo žalovanými preukázané, akým spôsobom nadobudol tieto nehnuteľnosti J., pretože tento nebol priamym potomkom pozemnoknižných spoluvlastníčiek sestier V.. Skutočnosť, že otec J. F. mal za manželku jednu zo sestier V. neznamena, že manželstvom nadobudol aj vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Ak aj J. od roku 1956 predmetné nehnuteľnosti užíval, nepreukázal titul nadobudnutia vlastníctva, ale iba užívacie práva, a keďže žalobca je z časti pozemnoknižným spoluvlastníkom a právnym nástupcom po nebohých pozemnoknižných spoluvlastníčkach J. a P., súd prvého stupňa preto žalobe v celom rozsahu vyhovel. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol na základe princípu úspechu podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ Krajský súd v Žiline rozsudkom z 12. marca 2007 sp. zn. 23 Co 433/2006 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil a žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania 6 259 Sk na účet právneho zástupcu žalobcu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, pokiaľ tento uzavrel, že žalovaní v priebehu súdneho konania nepreukázali nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Pokiaľ poukazovali na existenciu zámennej zmluvy z roku 1956 s tým, že ich právny predchodca bol dobromyseľný takmer 40 rokov, t.j. do roku 1994, odvolací súd poznamenal, že pokiaľ by aj žalovaní preukázali existenciu zámennej zmluvy z roku 1956 a tým aj vstup ich právneho predchodcu do držby nehnuteľností, v tom čase platil Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb., podľa ktorého (§ 115 - § 116 ods. 1 v spojení s § 145) mohol vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobudnúť ten, kto ju držal oprávnene a nepretržite po dobu 10 rokov. Vydržacia doba by právnemu predchodcovi žalovaných uplynula v roku 1966, t.j. za účinnosti zákona č. 40/1964 Zb. (vydržaciú dobu nemožno na časovej osi posunúť až za rok 1994 tak, ako sa domnievajú žalovaní), ktorý v tom čase vydržanie neupravoval až do novely vykonanej zákonom č. 131/1982 Zb., t.j. do 1. apríla 1983. Uvedená novela v § 132a a § 135a upravila ochranu držby a vydržania s možnosťou započítania času predchádzajúcej nepretržitej držby pred 1. aprílom 1983 s tým, že táto neskončí skôr, než 1. apríla 1984 (vydržať bolo možné iba pozemok, ku ktorému by sa inak mohlo zriadiť právo osobného užívania, vlastníctvo k takémuto pozemku však nadobudol štát a občan nadobudol zo zákona právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní). Na základe

uvedeného právny predchodca žalovaných nemohol nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním na základe zámennej zmluvy z roku 1956, a preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 219 O.s.p. ako vecne správne potvrdil. Úspešnému žalobcovi odvolací súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s 224 ods. 1 O.s.p. priznal náhradu trov odvolacieho konania.

Na základe podnetu žalovanej 1/ podal proti rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok Okresného súdu Čadca z 28. júna 2006 č.k. 6 C 437/1999-202 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 12. marca 2007 sp. zn. 23 Co 433/2006 a vec vrátil Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie z dôvodu, že spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pričom ochranu práv a právom chránených záujmov účastníka konania ako podnecovateľa, nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 243e ods. 1 O.s.p.). V preskúmvanej veci J. nadobudol sporné nehnuteľnosti - pozemky na základe zámennej zmluvy uzatvorenej 13. júna 1956 na Mestskom národnom výbore v S. s J., ktoré spolu s jeho rodinnými príslušníkmi užíval od roku 1956 až do roku 1994 v dobrej viere. Vzhľadom na vyššie uvedené je preto zrejmé, že J. splnil predpoklady stanovené v § 134 Občianskeho zákonníka (oprávnenú držbu po dobu desiatich rokov) a nadobudol tak vlastnícke právo k sporným pozemkom vydržaním ku dňu účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., t.j. k 1. januáru 1992. S poukazom na prechodné ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to na § 865 ods. 3, § 868 a § 872 ods. 6, je právny názor odvolacieho súdu, že vydržacia doba žalovaným uplynula v roku 1966 a túto nemožno na časovej osi posunúť až za rok 1994, z ktorého dôvodu právny predchodca žalovaných nemohol nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním na základe zámennej zmluvy z roku 1956, nesprávny. Venujúc dostatočnú pozornosť obrane žalovaných o vydržaní nehnuteľností za splnenia zákonných podmienok uvedených v § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka mala byť žaloba zamietnutá.

Žalobca vo svojom vyjadrení navrhol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky v súlade s § 243 O.s.p. zamietnuť. Nesúhlasil so spochybňovaním právneho názoru odvolacieho súdu, podľa ktorého žalovaní v priebehu súdneho konania nepreukázali nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Z výpisu z pozemkovej knihy vložiek č. X. a X. vyplýva, že jedinými spoluvlastníkmi dotknutých nehnuteľností je žalobca

a jeho tety P. a J.. Nie je preto možné dedukovať, že J. na základe zámennej zmluvy bol v dobrej viere, že mu prináleží vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. V súdnom konaní nebola preukázaná tvrdená skutočnosť, že J. a jeho rodinní príslušníci užívali nehnuteľnosti od roku 1956 do roku 1994.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav veci. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V danom prípade sa jedná o prípad, kedy súdy na vec neaplikovali správny právny predpis, teda právnu normu v jej príslušnom intertemporálnom (časovom) znení.

Pokiaľ ide o právne posúdenie obrany žalovaných o vydržaní vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam súd prvého stupňa v dôvodoch rozsudku sa obmedzil iba na posúdenie právnych účinkov zmluvy o zámene nehnuteľností konštatujúc, že v súdnom konaní nebolo žalovanými preukázané na základe akého titulu k týmto nehnuteľnostiam nadobudol vlastnícke právo J., z čoho súd vyvodil záver, že ani J. od roku 1956 nenadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ale iba „právo užívania“. Právnym posúdením zákonných podmienok vydržania vlastníckeho práva žalovanými (resp. ich právnym predchodcom) sa súd prvého stupňa nezaoberal.

Odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa zaujal právny názor, podľa ktorého žalovaní v súdnom konaní nepreukázali, že ich právny predchodca (J.) nadobudol vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam vydržaním. Vychádzal pritom z právneho záveru, že 10 ročná vydržacia doba podľa § 115, § 116 ods. 1 v spojení s § 145 zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka začala plynúť od roku 1956 a uplynula v roku 1966 za účinnosti súčasného Občianskeho zákonníka (zák. č. 40/1964 Zb.), ktorý vydržanie neupravoval až do novely prijatej zákonom č. 131/1982 Zb. Túto vydržaciu dobu nemožno na časovej osi posunúť za rok 1994. Vychádzajúc z právneho stavu platného od 1. apríla 1983 (zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 131/1982 Zb.) odvolací súd ďalej rozviedol, že vydržať bolo možné iba pozemok, ku ktorému by sa mohlo zriadiť právo osobného užívania, vlastníctvo k takémuto pozemku však nadobudol štát, občan nadobudol zo zákona právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku, a preto právny predchodca žalovaných nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržaním.

Vzhľadom na obranu žalovaných, ktorí v spore tvrdili, že nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržaním v období od roku 1956 až do roku 1994, bolo povinnosťou súdu túto obranu právne posúdiť z hľadiska naplnenia zákonných podmienok vydržania nielen podľa Občianskeho zákonníka (zák. č. 40/1964 Zb.) v znení zákona č. 131/1982 Zb., ale aj v znení zákona č. 509/1991 Zb., vrátane jeho prechodných ustanovení (najmä § 868, § 870, § 871, § 872 ods. 6 a nasl. Občianskeho zákonníka), najmä ak odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia uzavrel, že právny predchodca žalovaných nenadobudol vlastnícke právo vydržaním podľa Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., ani podľa Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení zákona č. 131/1982 Zb. Pritom je potrebné dodať, že oprávnený držiteľ, ktorý má pozemok v držbe nepretržite po dobu 10 rokov, môže sa stať jeho vlastníkom vydržaním, a to i v prípade, že sa stal oprávneným držiteľom pred 1. januárom 1992 a podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním boli završené potom, čo nadobudol účinnosť zákon č. 509/1991 Zb., a to bez ohľadu na skutočnosť, či medzitým nenadobudol vlastníctvo vydržaním štát a oprávnenému držiteľovi vzniklo právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku (§ 135a ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31. decembra 1991).

Z uvedených dôvodov sa dovolací súd stotožnil s dôvodmi mimoriadneho dovolania potiaľ, pokiaľ sa v týchto namieta, že súdy vo veci neaplikovali správnu právnu normu, a preto vec nesprávne právne posúdili.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou O.s.p. a § 243b ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený prvostupňový rozsudok, zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. októbra 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková